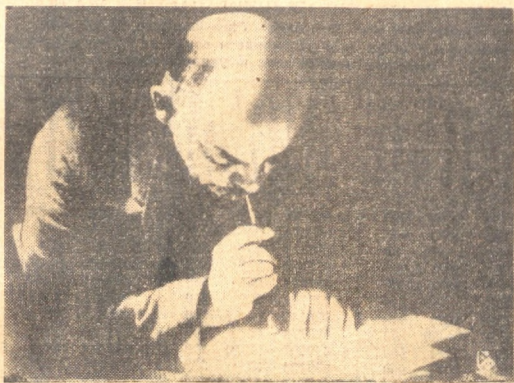

Фильмдан кадрлар: В. И. ЛЕНИН.

Бурлақлар (1915 йил).

Шахта ишчиси.

Бошпанасиз қолганлар.

„РУС МЎҶИЗАСИ“

КОММУНИЗМ ҚУРАЁТГАН

ХАЛҚ ЖАСОРАТИ

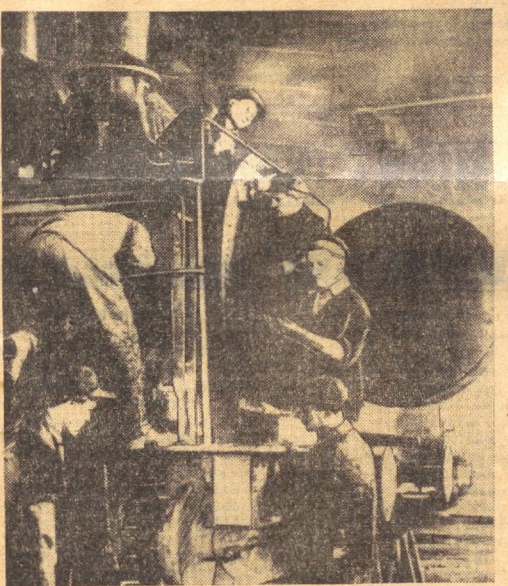
ТЎҒРИСИДА ФИЛЬМ

ХА, чиндан ҳам мўъжиза. Ақл бовар қилмайдиган мўъжизалар мўъжизаси. Зулм ва адолатсизлик, қашшоқлик ва яланғочлик ҳукм сурган атрар ўлка, энг тараққий этган Англия, Франция, АҚШдан юз йил орқала қолган Россия тарихда мисли кўрилмаган тараққиёт йўлини — омондан кинот оламига парвоз қилишга, елқандан атом музёрангача бўлган гоёт мураккаб йўлни босиб ўтиб, фан ва техниканинг бутун гаройиботларини инсонга бўйсундириди. Сунъий йўлдошларимиз, фазони забт этаётган космик кемаларимиз ер шаридаги миллион-миллион кишиларни ҳайратга солди. Советлар йўлининг эркин граждандари ақл-иродаси нималарга қодир эканлигини планетамиздаги барча кишиларга яна бир нарсани айтиш билан намойиш этди.

Ҳўш, Советлар йўлининг бу қадар катта муваффақиятларга эришувининг сирини нимада? Жаҳонни ҳайратга солаётган улкан олимларнинг куч-қудрат манбаи қаерда?

«Рус мўъжизаси» ҳужжатли фильми ана шу саволларга зўр ишонч билан жавоб беради. Унда жаҳонда биринчи социалистик ўлканинг босиб ўтган машаққатли йўли зўр пафос билан ҳикоя қилинади. Бу — қарийб ярим аср вақт давомида қаҳрамонона кураш билан, оғир синовлар ҳамда ишчилар синфининг оламшумул тарихий ғалабалари, социализм ғалабалари билан ўтилган йўллар. Ана шу олижаноб тарихий воқеанинг бутун ер юзидagi прогрессив инсониятга кино санъати воситасида кўрсатиш иштиёқи Германия Демократик Республикаси кино санъатининг истеъдодли арбоблари Аннели ва Андре Торндайкларни катта ижодий ишта бошлади ва улар бутун бир давр воқеаларини қамраб олган кино санъатининг аjoyиб асарини яратишга муваффақ бўлишди.

Бундан тўрт йил муқаддам, фильм устида ишлай бошлаганимизда, — деб ёзишди Аннели ва Андре Торндайк, — шу қадар катта аҳамиятга эга бўлган йирик асар яратишга муваффақ бўламиз, деб сира ўйламаган эдик. Фильм Германия Демократик Республикаси экранларига чиққанда, тўрт куннинг ўзидаёқ уч юз мингдан ортиқ кишини томоша қилди. Биронта бошқа — ҳоҳ ҳужжатли, ҳоҳ бадний фильм бунчалик катта муваффақият қозона олган.

Биринчи шанбалар.

Омон ҳайдаётган деҳқон.

Қизил Армия паради (1920 йил).

ни йўқ. Биз фильмда коммунизм кишиларга бахт-саодат келтиришни кўрсатмоқчи бўлдик.

Биласизми, шундай фильм яратиш идеясини бизга ким берди. — деб сўзини давом эттирди Андре Торндайк. — Никита Сергеевич Хрущёв! 1959 йилда у визит билан бизнинг республикамизга келди ва Ленинград бўлиб ўтган умумерман ишчилар конференциясида сўзга чиқиб, етарли тушунарли кишилар коммунизм билан қўриқтиш сийосатини ўтказишга тайёр — ана шу унча тушунарли деган содда кишилар коммунизм нима эканлигини, у қўриқчи эмас, бутун инсониятга бахт келтиришни билиб олгандан кейин ачиқ афсусланишди, — деган эди.

Бу сўзлар бизда марксизм-ленинизм, коммунизм нима эканлиги кишиларга сира рад этиб бўлмайдиган фактлар воситасида кўрсатиб берадиган ҳужжатли фильм яратишга руҳлантирди. Биз ана шу гоёяни Совет Иттифоқи мисолида кўрсатишга аҳд қилдик, зотан совет халқи марксизм-ленинизм таълимотига амал қилиб, ўз мамлакатларини қолоқ ва қашшоқ ўлкадан энг илғор давлат даражасига кўтарди ва эндиликда коммул ишонч билан коммунист жамият қўймоқда.

ШУНДАЙ қилиб, кино санъатининг катта асарини яратиш устидаги амалий иш бундан салкам беш йил муқаддам бошланган эди. Фильм авторлари Аннели ва Андре Торндайк бу асарни экранга чиқаргунча гоёт машаққатли меҳнат талаб этадиган йўлни босиб ўтишди. Улар ўз фильмларига материал тўплаш учун Москва, Ленинград, Берлин, Мюнхен, Париж, Варшава, Рим, Лос-Анжелос шаҳарларидаги ўнлаб шахсий ва давлат архивларини кўздан кечирди. Шундан кейин улар Совет Иттифоқида Москвадан Қозғонистонгача, Ленинграддан Узоқ Магадагача, Воронеждан Сибирь ўрмонлигига, Донбассдан узоқ тайгача ва яна ўнлаб шаҳар ҳамда кишлоқларни босиб ўтиб, юз минг метр кино пленкага сурат олдилар. Шу титан ижодий меҳнатнинг махсули ўлароқ гоёт оригинал ва ҳаяжонли фильм юзукда келди. Унинг ҳар бир кадри кишини ўйлашга, мушоҳада қилишга мажбур этади.

Мана, Қозғонистоннинг осмон каби кенг, ҳаёл сингари поёнсиз чуқуридаги махсус машина борапти. Унинг ичига бутун дунёни ларзага солиб фазога илк бор йўл олган Советлар йўлининг граждани Юрий Гагарин ўтирибди. Космосга инсон парвоз этган давр бошланишига бир неча дақиқа қолди. Космодром. Ҳамма нарсая тахт. Ниҳоят қудратли ракетамиз оташ пулкаб, фазога кўтарилади. Атом асрида янги давр, космосни забт этиш йўлида ҳал қилувчи давр бошланади. Фан ва техниканинг бу гоёт улкан ғалабасини тараққий этган капиталистик давлатлар эмас, балки социализмнинг унм-кесил ғалабасини таъминлаб, коммунизм қураётган Советлар Ўлиаси қўлга киритди. Бу беқиёс қудратнинг манбаи қаерда?

Манбаи ўлмас марксизм-ленинизм таълимотида, ҳамиша барҳайт Лениннинг гоёяларида, дўстлик ва биродарлик гизмида, ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлигимизда, ёрқин ва қўшнинг ўзидай нурафшон келажакимиздадир.

Фильм шу тарихий ҳақиқатни рўйи заминга намойиш қилиш учун киришга мурожаат қилади.

М ОСКВА. 1918 йил 7 ноябрь. Халқлар нажоткори ва халоскори Владимир Ильич Ленин нутқ сўзламоқда. У коммунист жамият қуришнинг илмий асосчилари Карл Маркс ва Фридрих Энгельс тўғрисида, рус революциясининг жаҳоншумул моҳияти ҳақида гапирди. Кино камера объекти Ленин сўзларини зўр эътибор билан тинглейтганларга қаратилади. Азоб-қувват ва зўр машаққатларни босибдан кечирган жабрдийда эл. Улар оч, яланғоч. Ҳаётнинг бутун машаққатли излари шу қадар қўлли меҳнатчилар сиймосида яққол кўзга ташланмоқда. Скрипканинг мунгли саси сизни воқеалар гирдобига олиб киради. Гўё у шу аламзада элининг қалб торини чертаётгандай воқеа қилади.

Хўш ана, қаранг, нақадар аянчли ҳол. Очликдан лаблари гезариб, мадорсизланган деҳқон жон ҳоврида омон тортипти. Кўмир шахтасининг шўр пешона ишчиси эмаллаб юриб, бўйинига солинган арқонни тортиб, кўмир чиқарипти.

Нақадар дахшат! 150 миллион аҳолиси бўлган Россиянинг бу қадар қолоқ ва қашшоқ ўлкага айланиб қолганига сабаб нима, унинг айбдорлари кимлар? Фильм бу саволга ҳам тўла жавоб беради.

Мана ўша айбдорлар — Романовлар оиласи, буюк Рус империясининг ҳукмрони Николай, 100 миллион деҳқонни оч ва бошпанасиз қилиб қўйган ҳокими мутлоқ. Мамлакатни ялора қилиш бир ҳовуч амалдорлар қўлида. Инсон тақдирини чумолдай ҳал қилинади. Романовлар оиласи, бутун ҳукмрон доиралар кайф-сафо билан банд. Бир ёқда бам, бир ёқда очлик ва галодик, дарбадарлик ва қашшоқлик. Мамлакат чет эл монополиялари қўлида. Нефть, кўмир ва мамлакатнинг бошқа бойликлари шулар ихтиёрида. Қаҳатчилик йилларида рус деҳқонининг бирдан-бир озиқ-овқати — сомон. Қўшнинг из-ғирини қуяларида молига сомон беради, исиниш учун печкага сомон ёқади, очликдан ўзи ҳам сомон ейишга мажбур.

Ҳар юз кишидан етмиш саккиз киши саводсиз. Ун минг кишига биргина врач тўғри келади. Деҳқонлар ўз бошпаналарини ташлаб иш деа, нон деа шаҳар томон оқиб келадилар. Бу ерда уларни ишсизлик кутиб олади. Амаляб ишга жойлашган киши ёса кунда 14 соатлаб ишлайди, ҳолдан тояди, амон олган маоши билан оила аъзоларининг ақалли қорини ҳам тўйдиролмайди.

Ниҳоят, сабр кесаи тулган халқнинг ишташлашлари тасвирланган кадрлар бирин-кетини намойиш бўлади. Катторга ва қамқовалар маҳбуслар билан тўлади. Эриқ деб, озоқлик деб бош кўтарган минглаб кишилар Чор самодержавиясининг қурбони бўлиб, Бироқ буларнинг ҳеч қайси бири Россияни революция йўлидан, коммунистлар бошлаган порлоқ ҳаёт, эриқ ва озоқлик учун кураш йўлидан қайтара олмади. Революция учкуну бепоён Россиянинг шаҳар ва кишлоқларида алағга олади. Юз минглаб кишилар революция учун, большевиклар изидан кураш майдонига отилиб чинади. Юз минглаб кишилар Чор самодержавиясига қарши курашувчилар сафига ўтади. Россияда марксизм-ленинизм гоёялари тантана қилади, большевиклар партияси ғалаба қозонади. Мамлакатда Октябрь кўеши балқийди. Мамлакат узра ер — деҳқонларга, ҳокимият — халққа деган шир жаранглайди. Советлар ҳокимиятини мустаҳкамлаш учун чинакам умумхалқ кураши бошланади. Бироқ чет эл империалистлари ёш Совет давлатини бугунг учун «Россияни большевизмдан овоз қилиш» ниқоби остида босқинчилик юришини бошлайдилар. Совет мамлакатини жуда кўп машаққатлар билан қўлга киритилган нафасини ростлаб олиш давридан узоқ фойдалана олмай, яна ўтли ҳалқа ичиди қолди.

С ОВЕТ давлатининг тақдири ва ички душманлари совет халқи бошига уруш қулфатини солиб, уни тинч со-

циалистик қурилишни тўхтатишга мажбур қилдилар. Монополистлар чоризмга ва вақтли ҳукуматга қарз берган миллиард-миллард сўм пулларидан, ўзларининг Россиядаги шахталари, заводлари, қонлари ва бошқа қорхоналаридан тушаётган гоёт катта фойдалардан ажралиб қолишни истамас эдилар. Америка ва инглиз-француз империалистлари 1918 йилнинг баҳоринда Мурманскга десант туширидилар. Апрельда Япония Владивостокка отряд туширди. Японлар кетидан бу ерга инглизлар бостириб кирди. Антанта Совет ҳокимиятига қарши кураш учун Россияда жойлашган чехословаклар корпусидан фойдаланди.

Ер юзидagi 14 давлат Совет Иттифоқига қонли юриш бошлади. Уч йил ўтди. Уч йил, оғир, қонли йиллар. Урушдан кейин жароҳатларни даволаш учун яна беш олти йил зарур эди.

Шундай қилиб жаҳон империализми большевиклардан қимматли ўн йилни юлқиб олди. Сизнинг тўп-замбаракларингиз коммунизмнинг ғалабасини ўн йилга сурди.

Дикторнинг салобат билан айтган бу сўзлари жонли ҳужжатлар, фотосуратлар билан тасдиқланади. Экранда вайрон бўлган уйларнинг харобалари, портлатилган қўриқнинг сувга мук тушиб ётган парчалари, бошпанасиз қолган ишчи-деҳқонлар тўдаси бирин-кетин ўтиб боради. Яна дикторнинг овози янграйди. 3 миллион бошпанасиздан ажралган ишчи. Кийим-кечасиз қолганларнинг саюгини ким олдиб дейсиз? Кўмир йўқ. Интервентлар шахталарга сув қўйган эдилар. Ишчи кучи етишмайди. Улар жанг-да халок бўлишди. Аммо дунямизга таслим бўлмадик ва шундай бўлиш табиий бир ҳолдир.

«Ишчи ва деҳқонларимиз кўчилиги, — деган эди В. И. Ленин, — ўзларининг Совет ҳокимиятини — меҳнатчилар ҳокимиятини ҳимоя қилаётганликларини билган, ҳис этган ва кўрган, ўзлари ҳимоя қилаётган ишнинг ғалабаси уларга ва уларнинг болаларига маданиятнинг бутун самараларидан, инсон меҳнатининг бутун самараларидан фойдаланиш имкониятини таъминлашнинг билган халқини ҳақ қачон енгиб бўлмайдир».

Ҳа, фильмнинг интервенция кадрлари кўрсатилган бутун ҳужжатлари доҳийнинг ана шу баёриятининг нақадар тўғри ва ҳаётлигини тасдиқловчи еркин далиллар. Ишчилар синфининг бутун босиб ўтган шонли йўли совет халқи кўрсатган жасоратнинг тили бўлиб жаранглайди. Совет тўзуми нималарга қодир эканлигини кўриб фахрданасан, кўнглинг қувончларга тўлади.

«Германия Демократик Республикасининг кинорежиссерлари... тарихий кино ҳужжатларидан яхши фойдаланишган, — деган эди ўртоқ Н. С. Хрущёв РСФСР савоат ва қурилиш ҳодимларининг кенгашида сўзлаган нутқиди. — Шу фильмни томоша қилганимизда ҳурсанд бўлганимиздан юракимиз қончи қилиб юборади. Ҳўш, сени ҳурсанд қилган нарсая нима? Экранда — яланғоч одамларни кўрсатган, ҳаётчи қолуп кишини ҳам улар учун катта гап. Милитсия аргамачига боғлаб тақиб олганлар. Форна ҳам қилишмаган. Лекин ана шу одамлар бизнинг ишчилар синфининг, бизнинг деҳқонларимиз, комсомолларимиздир, уларнинг ҳаммаси бошини мағрур кўтарган ҳолда янги ҳаёт учун, революция учун, Советлар ҳокимияти учун жангга боришяпти. Улар ғалаба қилишди ҳам!»

Ана шу нарсаларни ҳозир кўрганда нега қувоняпмиз? Экранга назар ташлар экансан, бизнинг илгари ким эканлигимизни ва ким бўлиб қолганимизни, ишни нимадан бошлаганимиз ва нималарга эришганимизни яна яхшироқ англаб оласан».

А САР муваффақиятининг сирини нимада? Сирини шундаки, бу фильм томошабинини катта тарихий воқеалардан мустақил ҳулоса чиқаришга мажбур этади. «Рус мўъжизаси» фильмида унинг авторлари тарих саҳифаларини ва рақайдилар ва уни марксизм-ленинизм нуктаи назардан кенг қўламада таҳлил этиб берадилар. Санъаткорлар ўзлари талқин этаётган воқеалардан гоёт катта публицистик ҳулосалар чиқарадилар. Фильм авторлари гоёт кенг миқёсда олинган, воқеалар жараёнида айрим шахсларнинг ҳаётини ҳам талқин этганлар ва бу билан асарнинг эмоционал таъсир кучини янада оширишга муваффақ бўла олганлар.

«Рус мўъжизаси» фильми кино санъатининг чинакам исваторлик асари, у жаҳон кино санъати хазинасининг дурдонасидир. Унда кўп миллилатли совет халқларининг Совет ҳокимияти йилларида босиб ўтган шонли, тарихий йўли жуда еркин ва ҳаётий тасвирлаб берилган. Томошабини кўз ўнгига Совет даврида мамлакатимизда юз берган социал ўзгаришлар, Улуг Ленин партияси раҳбарлигида марксизм-ленинизм гоёяларининг тантанаси, халқ даҳосинини, унинг ақл-идроки ва заковатининг патнажаси ўлароқ ажасиб ғалабаларимиз зўр ихтирос билан ишонарди қилиб тасвирланган. Фильмда турли-турли аялоларга мансуб бўлган совет кишилари янги жамиятини бир жон, бир тан бўлиб, зўр аҳиллик ва дўстлик намуналарини кўрсатиб барпо этаётганликларини ҳуқур оптимистик руҳда намойиш қилинади.

Атом ва космик парвозлар асрида Ер планетасидаги кишилар келажак ҳақида, тинчликни сақлаш ва мустаҳкамлаш тўғрисида фикр юритадилар. Тинчликнинг улуг байроқдори — халқи коммунизм қураётган Советлар Иттифоқидир, деб таъкидланади фильмда. Айрим буржуа қорчалонлари Россия бизнинг қунаримизда ҳам қашшоқ, деб бўҳтон қилишга уринадилар. Бироқ фильмдаги ҳаётий кадрларни, фақат ҳужжатларга асосланган кадрларни кўринг ва Россия қандай тараққиёт йўлини босиб ўтганини билиб олинг, жаноблар. Социализм қуриб, коммунизм байроқдори бўлган халқнинг ақл-идроки шу қадар мустаҳкам ва беқиёс.

Аннели ва Андре Торндайк эришган гоёт улкан ижодий муваффақият фильмида воқеаларни контраст қўйиш воситасидан ҳам ўрияди, ҳам ишонарли фойдалана билганларидир. Америка билан қиёс қиладиган кадрларни хотирланди. Эндигина мамлакатни тиклашга киришган совет кишилари энг тараққий этган АҚШ, Англия,

Германия сингари давлатларга етиб олиб, ундан ўзиб кетиши керак.

Яна дикторнинг салобатли овози сизни ўйлантириб қўяди.

— Америкадан ўзиб кетиш керак? — деган савол томошабини ўйлантириб қўяди. Аммо сира ташвишлантирмайди.

Чунки халқнинг қудратли тўлкин бўлиб ишга киришгани барча муваффақиятларнинг гарови бўлади. Бу ўринда коммунистик шанбалар катта санъаткорлик билан суратга олинган, айниқса алоҳида қайд қилиб ўтиш зарур. Коммунистик шанбалар бутун Ватанимиз бўйлаб кенг қулоқ ёзади. Бу социализм қураётган халқнинг зўр меҳнат гимнидай бутун мамлакат бўйлаб баралла янграйди.

Дикторнинг овози Сизга қувват бахш этаётгандай янграйди: — Коммунизмнинг порлоқ йўлидан бориб, қанчалик катта ютуқларни қўлга киритиш имкониятини коммунизм гоёяларини ҳуқур англаб етмаган кишилар кўрсин. Маркс-Лениннинг ўлмас таълимоти билан қурулган халқ мўъжизалар яратишга қодир бўлади. Кўринг ва ҳавас қилинг.

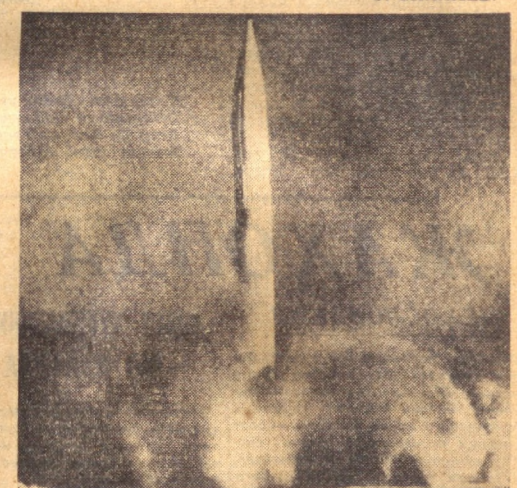
Чиндан ҳам шундай. Фильмнинг биринчи сериясини кўра экансан, беихтиёр шундай дейсан: бу бизнинг тарихимиз, коммунизм асрига йўл очган ва унинг муҳташам биносини тез суръатлар билан қураётган давлатимизнинг шонли тарихи, халқимиз яратган мўътабар ва муқаддас тарихидир.

Бутун бу фильмни Совет Иттифоқидаги барча шаҳар ва кишлоқларимиз аҳолиси зўр эътибор ва қизиқиш билан томоша қилётганининг босиш ҳам шунда.

Кеча республикамиз пойтахти экранларида бу фильмни кўрган минглаб томошабинлар қардош халқ кинематография арбобларига чин қалбдан миннатдорчилик изҳор этишмоқдалар.

Аннели ва Андре Торндайк СССР Олий Совети Президиумининг Фармонию бинаои Ленин ордени билан мукофотландилар. Германияда ана фильм адабиёт ва санъат соҳасида бериладиган биринчи даражали миллий мукофотга сазовор бўлди. Бу — фильмнинг катта муваффақият қозонганининг яна бир еркин далилидир.

Германия Демократик Республикаси ДЕФА киностудияси яратган бу фильм ГДР ва Совет Иттифоқи ўртасидаги мустаҳкам дўстлик ва қардошлиқнинг яна бир рамзидир.

С. КАРОМАТОВ,
С. ТИЛЛАЕВ.

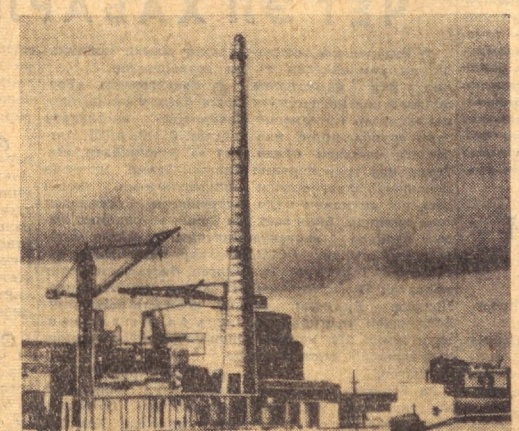
Ранетамиз космосга кўтарилаётган пайт.

Юрий Гагарин кабинада.

Омск шаҳри 1960 йилда.

Воронеж яқинида қурилаётган энг йирик атом электростанцияси.

САКСОН ПРОЦЕНТ ХОСИЛНИ МАШИНАДА ТЕРИБ ОЛАМИЗ

Колхозимиз не-
инги йилларда
пахтачиликни, жумладан йиғим-те-
римни комплекс механизацияла-
штириш сари дадил қадам ташла-
моқда. Ўтган йили биз 480 тонна
пахта машиналар билан йиғиб
олиб, 800 ишчи кунини ва 14400
сўм маблағни тежаб қоллишга му-
ваффақ бўлган эдик.

Етти йилнинг бешинчи йили-
да 900 гектар майдоннинг ҳақ
тектарида 35 центнердан «оқ ол-
тин» еттиштириш мажбуриятини
олган колхозимиз аъзолари йил
бошидаёқ хосилнинг саксон про-
центини яъни 2050 тонна пахта
машиналар билан териб олишга
қарор қилган эдиклар. Бунчалик
хосил машиналар билан йиғиб
олинганда ҳўжалигимиз 3420 иш
кунини ҳамда 61500 сўм маблағ-
ни тежаб қолади. Колхозимизда
бир тонна пахтаги кўлда териб
олиш учун 30 сўм сарфланса,
ўш машинада териб олишга бор-
йи 5 сўм етарлидир.

Саксон процент хосилни маши-
нада йиғиб-териб олиш осон иш
эмас, албатта. Айниқса баҳор пах-
такор учун жуда ҳам нуқсонли кел-
ган бу йили шариқта машина
теримининг муваффақиятини таъ-
минлаш, элўрт олдида юзги бую-
қилиш учун бу ишга жуда эри-
шчил ердан униб қийиндан бош-
лаб қизиган тайёргарлик кўра бош-
ланди.

Биз ўзгани машина теримига
мўлжал парварши қилар эканмиз
ҳар бир майдондаги гуза туплар
то хосил етилгунча, йиғим те-
римига қадар тўла сақлаб қоллишга
ва экнинг тез ривож топтириб,
мўл хосил тўпланишига диққат
этиб бориш ялба эътириш. Ҳар
40 гектар пахта майдонига битта
чопиқ трактори ажратганмиз.

Ҳамага маълумки, машина те-
римини муваффақиятли ўтказиш
ни таъминлаш учун биринчи на-
батда ўзаниги бўйини бир текис
қилиб ўстириш керак. Бунинг учун
эса аввало сугорни тўғри ташкил
қилишни шарт. Айниқса бизнинг
ер шариқинида ўзаниги тўғри су-
ғорининг аҳамияти бениҳоя кат-
та.

Колхозимизда энг яхши, тажри-
бали миришкорлардан 90 киши
далаларга икки сменада, кеча-
кундуз сув таратаётди. Кишлоқ-
мишда Этамберган Матназаров,
Қурбонбой Матқубов, Мавлоно
Машарипов каби сувиқларнинг
номлари ҳурмат билан тилга оли-
нади. Бу миришкорларнинг иш
тажрибаси колхозимизнинг барча
сувиқлари учун ўрнак бўларли-
ди.

Экинни парварши қилиш даво-
мида чанқаб қоллишга, ола суго-
ришга ёки бирон жойда ҳам гуза
тупларини бостириб сугорини
сирга йўл қўймаётимиз. Ўзаниги
бир жойда гўллаб кетиб ҳам ҳо-
сил туғиши, иккинчи жойда эса
сувиқликлан Умай қойиб гўл,
ғўначасини тўкиб юбориши ана
шу ола сугорини оқибатига кели-
шадиган. Ҳосил тақдирини ҳал қи-
ладиган июль ойида барча майдон-
лардаги гузаларини 2,5 марта
комплекс парварши қилишимиз,
ғўначи айна қолоқ ҳисобланган 90 ге-
ктар ердаги экинни эса 3 марта
парварши қилиб, гектар бошига 5
тоннадан гўл солаётимиз.

Ҳозир колхозимизда 7 та
«ХБС-1.2» машинаси бор. Улар-

нинг 6 таси сифатли ремонт қи-
линиб, ишга шай этиб қўйилди.
Лекин бу машиналар билан ишни
уддалаб бўлмайди. Колхоз правле-
неси яна 19 та тарим машинаси
ва 4 та пахта ортидаган авто-
поғрузчик, 12 та кўрак тарадиган
ва бир вақтинг ўзида чувидай-
ган «СКО-4» маркали машина со-
ғит олишни планлаштирди. Шун-
дан қилиб кўла пахтазорларимиз-
да 26 та «ХБС-1.2» машинаси
жавлон уради.

Колхозимизда машина ва ме-
ханизмларни ремонт қиладиган ти-
повий устакона бор. «Узсельхоз-
техника»нинг олабаст бирышмаси
(ранси ўртоқ Пак) бизга токарлик
ва слесарлик станокларни сотиш
ҳақида бир неча бор ваъда берган
бўлса-да, ҳақиқат ана шу станок-
ларни ололмаётимиз.

Шу йил бошида колхозимизда
механик-ҳайдовчилар тайёрлай-
диган 6 оилик мактаб ташкил
эди. Ҳозир унда 30 хотин-қиз таъ-
лим олпти. Колхозимизнинг рес-
публикада хизмат кўрсатган до-
ст «механик-ҳайдовчи» Ҳалима
Ҳошимова қизларга ўз билимининг
узоқ меҳр билан ўргатаётди. Бун-
дан ташқари 25 ёрак механикзо-
р «Узсельхозтехника»нинг Ҳа-
зорасп бўлими ходимларининг ёр-
дамида ўз малакасини ошираётди.

Бу йил пахтанинг ҳаммасини
қоп-қанорсиз ташишни планлаш-
тирганмиз. Колхозимизда хосил-
ни қоп-қанорсиз ташийдиган 20
та прицеп бор. Яқин кунларда
яна 15 та прицеп сотиб олинади.

Ўзаниги баргини тўкиш 25
сентябрдан бошланади. Машина
терими 5 октябрда оммавий су-
ратда бошлаб юборилади. Маши-
налар гуруҳи усулида ишлатилади.
Биринчи теримини 15 кун ичида
тамомайлимиз. Бу вақтда асосан
жаъми хосилнинг 65 процентдан
ортиқроғи яъни гектар бошига 20
центнердан хосил йиғиб олинади.
Иккинчи теримда ҳар гектар ер-
дан 10 центнердан хосил йиғиш-
тириб олинади. Ана шундан кейин
эса далага 12 та янги «СКО-4»
маркали кўсак териш машиналари
чиқарилади.

Колхоз правленеси ва партия
ташқилоти машина теримига тай-
ёргарлик ишларини колхозчилар-
нинг моддий манфаатдорлигини
ошириш билан бирга қўшиб олиб
бораётди. Ўтган йили колхозда
ҳар бир пахтакорнинг йил давоми-

да олган ҳақи ўртача 449 сўмин
ташкил этган эди. Бу йил эса пах-
танинг ҳарид нархлари ошганлиги
ҳамда хосил таннархининг арзонга
туширилиши натижасида ҳар бир
колхозчининг ўртача иш ҳақи 774
сўмин ташкил этади.

Республика партия ва ҳукумати-
нинг Мурожаати колхозимиз аъзо-
ларининг кучига-куч, гайратига-
гайрат қўйди. Биз Ўзбекистон КП
Марказий Комитетининг ва Ўзе-
бекистон ССР Министрлар Совети-
нинг йиғим-теримга пухта тайёр-
гарлик кўриш тўғрисидаги қарори
асосида ишлаб, гуза парварилини
кучайтириш билан бир қаторда
йиғим-теримга яхши ҳозирлик кў-
раимиз.

И. ЖАББОРОВ.
Хоразм олабаст Ҳазорасп рай-
ониди «Коммуна» колхозин-
нинг раиси.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ. Янгийўл
Ишлаб чиқариш бошқармасига
қарашли Киров номи колхозининг
Турсуной Охунова бошлиқ брига-
да аъзолари механизатор С. Беки-
ровнинг номини ҳурмат билан тил-
га олади. Бу муҳим механизатор
шу вақтгача 800 гектардан ор-
тиқ ердаги гузани култивация
қилди. Суратда: ўртоқ С. Бекиров.
Х. Розиков ва В. Саричевский
фотоси (ЎЗТАГ фотохроникаси).

ЧОРВА МОЛЛАРНИ ВАЪДА БИЛАН БОҚИБ БЎЛМАЙДИ

Сурхондарё чорвадорлари бу
йил 712 минг тонна дағал хашак
тайёрлаш ва 600 минг тонна мак-
нажўхори силоси бостириш ма-
жбуриятини олган эдилар. Илгор ҳў-
жаликлар ага шу ваъдага амал
қилмоқдалар. Косон ишлаб чи-
қариш бошқармасида «Большевик»
совхозининг коллективи хашак тай-
ёрлаш йиллик планини алаҳча қи-
лди. Бригадада 50 киши бор. Бри-
гада икхитрига 4 та сенокосилка,
2 трактор косилкаси, 8 арава, 12
автомашини актроби берилган. Ме-
ханизаторлардан Назар Ҳусанов,
Собир Ҳўраев, Бердир Нурмама-
нов, Шукур Розиковлар кунлик
хашак ўрни топириқларини бир
йрим-икки баравар адо этмоқдалар.
Бироқ кўнчилик жойда хашак тай-
ёрлаш топириғи жуда ёмон ба-
жарилаётди.

Олабаст колхоз ва совхозларида
шу йилиги баҳорини 24 минг ге-
ктардан зиёд майдонга макнажўхори
экилган эди. Макнажўхорини
ўриш ва силос бостириш ишлари
жуда кечиниб кетпти. Энди 40
процент майдондаги макнажўхори
ўриб олинди. Силос бостириш эса
бор-йўғи 20 процент адо этилди.
Холбоки, эрта экилган макнажў-
хори пояс силос қилиш тобидан
ўтиб кетмоқда. Денов, Термиз, Як-
набоб, Шаҳрисабз ишлаб чиқариш
бошқармаларида ахвол айниқса
ачинарли. Денов ишлаб чиқариш
бошқармасида (бошқарма бошлиғи
Х. Ҳўжаков партия комитетининг
секретари Э. Мавлонов ўртоқлар)
3 минг гектардан зиёд макнажўхори-
дан шу кунгача ҳаммаси бўлиб

мақсадида ҳозир 400 ишчи 6 ав-
томашина, 12 трактор тежежаси,
10 сенокосилка билан ишламоқда.

Қарши ишлаб чиқариш бошқар-
масида «Ленинград» колхозининг
ҳам махсус ем-хашак бригадаси
ташқил этилиб, тайёрланган хашак
қийлош жойларига ташиб олинати.
Бригадада 50 киши бор. Бри-
гада икхитрига 4 та сенокосилка,
2 трактор косилкаси, 8 арава, 12
автомашини актроби берилган. Ме-
ханизаторлардан Назар Ҳусанов,
Собир Ҳўраев, Бердир Нурмама-
нов, Шукур Розиковлар кунлик
хашак ўрни топириқларини бир
йрим-икки баравар адо этмоқдалар.
Бироқ кўнчилик жойда хашак тай-
ёрлаш топириғи жуда ёмон ба-
жарилаётди.

Олабаст колхоз ва совхозларида
шу йилиги баҳорини 24 минг ге-
ктардан зиёд майдонга макнажўхори
экилган эди. Макнажўхорини
ўриш ва силос бостириш ишлари
жуда кечиниб кетпти. Энди 40
процент майдондаги макнажўхори
ўриб олинди. Силос бостириш эса
бор-йўғи 20 процент адо этилди.
Холбоки, эрта экилган макнажў-
хори пояс силос қилиш тобидан
ўтиб кетмоқда. Денов, Термиз, Як-
набоб, Шаҳрисабз ишлаб чиқариш
бошқармаларида ахвол айниқса
ачинарли. Денов ишлаб чиқариш
бошқармасида (бошқарма бошлиғи
Х. Ҳўжаков партия комитетининг
секретари Э. Мавлонов ўртоқлар)
3 минг гектардан зиёд макнажўхори-
дан шу кунгача ҳаммаси бўлиб

атиғи 500 гектар майдондаги мак-
нажўхори ўриди. Силос бостириш
топириғи эса 14 процент адо
этилди.

Ишнинг бу қадар суст боришига
сабаб нима? Бунинг бирдан бир са-
баби шундаки, олабаст ҳўжалик-
ларида техникадан жуда ёмон фой-
даланилмоқда. Колхоз ва совхоз
лардаги 120 дан ортиқ силос ко-
байни шу вақтгача ишга тушири-
гани йўқ. Янақар ишлаб чиқариш
бошқармасида (бошқарма бошлиғи
Миланов, партия секретари Ҳақ-
қулов ўртоқлар) 23 комбайндан
атиғи 9 таси ишлатилган.

Олабастда 21,5 минг гектар беда
бор. Бу йил 127 минг тонна қуруқ
беда жамғарилиши керак. Аммо ҳақ
кўнчилик бедазорларга биринчи
ўроқ ҳам тушмаган. Натияжада бе-
далар озуналик ҳусусиятини йўқо-
тиб, турган жойда қовқираб қол-
моқда. Олабаст бўйига беданинг
биринчи ўрими 90 процент, иккин-
чи ўрими 40 процент бакарланган-
лигига қандай баҳо бериш керак?
Янақар, Ҳўзор, Шаҳрисабз, Қар-
ши ишлаб чиқариш бошқармалари-
даги ҳўжаликларида катта-катта
майдонлардаги биринчи ўрим бў-
лиқ бедаларнинг яроқсиз ҳолга
келганини, ҳар хил йўллар билан
нест-нобуд бўлаётганини кўрган
раҳбарларнинг «бардоши»га ҳай-
рон қоласан, киши.

Сурхондарё олабастда ем-хашак
тўплаш ўтган йилдагидан ҳам ор-
дада қолмоқда. Хашак тайёрлаш
топириғи энди 35 процентдан
сак оиди. Ўрта ҳисобда олабаст
бўйига ҳар кун тайёрланаётган
хашак 4 минг тоннадан ошмайпти.
Агар суръат шу аҳволда давом эт-
са, план йил охирида ҳам бака-
рилиши гумон.

Шуни ҳам айтиш керакки, хаш-
ак тайёрлашнинг суст боришида
«Узсельхозтехника»нинг район бў-
лими хашак айлор. Улар техни-
кани вақтида ремонт қилишга иш-
ноятда этилиб, қарайди. «Узсельхозтехника»нинг Қарши,
Янақар, Ҳўзор, Термиз бўлим-
ларининг раҳбарлари ҳозиргача қў-
ма мастеровлар ташқил этма-
ганлар. Натияжада уларнинг зона-
сидаги колхоз, совхозларда хашак
ўриш техникалари бутунлай ре-
монтсиз қилиб қолмоқда. Бу таши-
лотларнинг раҳбарлари Турди-
ев, Пардаев, Ким, Прицкер ўртоқ-
лар ўзларига юклатилган муҳим
ишга панжа орасидан қарамоқда-
лар.

Колхоз ва совхозларда ташкил
қилиш ишлар ёмон аҳволда эканли-
гини ҳам айтиб ўтиш керак. Қўн-
чилик ҳўжаликларида махсус ем-
хашак бригадалари тўзилган бўлса
ҳам, бригада аъзолари бу иш би-
лан системали шуғулланмайдилар.
Чорвачилик мутахассислари хашак
тайёрлаётган жойларга сафарбар
этилмаган. Бунинг ўрнига қуруқ
мажлисбозлик, ваъдабозлик аяқ
олмоқда. Қайси бошқармага бор-
манг, даста-даста буйруқлар, қў-
лоқ-қулоқ қарорларни кўрсатиш-
ди. Ахир, бу қарор ва вайдалар
билан чорва молларни тайёрлаб
бўлмайдику.

А. ХАЛИЛОВ,
«Кизил Ўзбекистон» мухбири.

ЙЎЛЛАР МАВСУМГА ТАЙЁР

Янгийўл ишлаб чиқариш бошқар-
масига қарашли «Ленинград»
колхозинида пахта йиғим-терими ма-
всумига тайёргарлик қўйайтирилиб,
йўл ва кўприклар ремонтни тугат-
тилади. Ҳўжаликнинг Биринчи май,
Учқун, Тельман участкаларига
олиб борадиган йўлларга шағал
ётирилди.

Шунингдек, колхозларни ва
уштакларини электрлаштириш ва
радиоллаштириш ишлари жадал
суръатлар билан олиб боришмоқда.
Ҳозиргача Енгельс номи колхозин-
инг ўзиданга беш қоздан ортиқ
хонадонга электр келтирилди.
«Маскв» колхозинида эса янги ра-
диоузел ишга туширилди.

Т. ИМОВОВ.

Редактор ўринбосари
А. ИСМОЙЛОВ.

5 август. (ТАСС).

3% ЛИ ДАВЛАТ ИЧКИ ЮТУҚ ЗАЕМИ									
94-ЮТУҚЛАР ТИРАЖИНИНГ РАСМИЙ ЖАДВАЛИ									
Бу тираж 1963 йил 30 июлда Рига шаҳрида бўлиб ўтди.									
Заемининг ҳамма ўн олти разряддаги серия ва облигацияларнинг куйидаги номерларига ютуқлар чиқди:									
Серия номерлари	Облигация номерлари	ЮТУҚ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	ЮТУҚ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари	Облигация номерлари	ЮТУҚ миқдори (сўм билан)	Серия номерлари
001114	04*	500	035156	1—50	100	064655	1—50	40	
001846	05*	500	036003	02*	5.000	065036	09*	500	
002457	1—50	40	036877	44*	500	065937	20*	500	
003004	22*	1.000	037116	27*	500	066088	1—50	100	
003233	10*	1.000	037666	05*	500	067861	1—50	40	
003456	1—50	40	037704	31*	500	068111	16*	500	
004338	26*	1.000	038141	1—50	100	070605	45*	500	
005533	1—50	100	038774	06*	500	071150	17*	500	
005667	37*	500	039007	1—50	100	072344	48*	500	
007567	10*	500	039198	31*	500	072467	1—50	40	
008053	41*	500	039616	13*	1.000	073653	18*	500	
008216	40*	1.000	040559	45*	500	074148	14*	500	
010005	02*	500	040827	1—50	100	074465	22*	500	
010485	1—50	100	040929	1—50	40	074579	1—50	100	
010836	12*	1.000	041409	12*	500	074602	1—50	40	
011792	03*	5.000	042093	1—50	40	074616	39*	2.500	
012403	1—50	100	042998	01*	1.000	075028	1—50	40	
012705	08*	500	043990	1—50	40	075602	1—50	40	
013581	1—50	40	044936	1—50	40	077349	34*	500	
014151	1—50	40	045633	08*	500	077369	36*	1.000	
014459	20*	1.000	045995	03*	500	077586	10*	500	
014564	49*	500	046493	26*	500	078079	48*	500	
014763	13*	500	046512	48*	1.000	078181	02*	500	
015051	43*	500	046585	34*	1.000	078691	46*	1.000	
015122	1—50	40	046996	01*	1.000	079700	1—50	100	
015217	16*	1.000	047531	06*	500	081094	1—50	40	
015427	34*	500	048616	1—50	40	082130	1—50	40	
015776	1—50	40	048844	10*	1.000	084487	25*	500	
016444	08*	500	049574	04*	500	085060	1—50	100	
016504	01*	500	049753	1—50	40	085175	1—50	40	
016921	1—50	100	049920	40*	500	085548	07*	2.500	
017216	1—50	40	050167	01*	2.500	085668	1—50	40	
017614	37*	500	050429	06*	500	085948	1—50	40	
017865	46*	500	050551	1—50	40	086536	47*	500	
018209	32*	1.000	051433	32*	500	088417	10*	500	
018771	1—50	40	051833	31*	500	088488	33*	500	
018860	31*	500	051992	03*	500	088590	03*	500	
019589	1—50	40	052613	37*	500	089083	34*	500	
020141	1—50	100	052863	1—50	40	089443	13*	500	
023211	1—50	40	056015	18*	1.000	090008	1—50	40	
023297	1—50	40	057158	47*	500	090095	1—50	40	
024278	05*	500	057594	1—50	40	090764	35*	500	
025203	48*	500	057814	1—50	40	091427	1—50	40	
025803	05*	500	058126	14*	2.500	091915	18*	1.000	
025964	20*	500	058293	1—50	40	092173	22*	1.000	
025971	36*	500	058684	25*	500	092625	1—50	40	
026770	30*	1.000	059274	44*	500	093294	31*	500	
026862	15*	2.500	059857	49*	500	094042	18*	500	
027714	11*	1.000	060219	37*	500	094747	1—50	40	
028282	1—50	100	060282	1—50	40	094815	05*	500	
028285	1—50	40	060767	23*	500	095194	22*	500	
030758	32*	1.000	061628	1—50	40	095488	12*	500	
032340	1—50	40	062341	15*	1.000	097131	25*	500	
032842	37*	500	063155	18*	1.000	097172	20*	500	
033209	1—50	40	063224	25*	500	097533	13*	500	
033653	50*	500	063317	43*	1.000	099979	1—50	40	
034048	35*	500	063830	21*	500				